

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

M VZDELÁVANÍM
PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV
K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH
RÓMSKYCH KOMUNÍT

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Kód ITMS: 26130130051

číslo zmluvy: OPV/24/2011

Metodicko – pedagogické centrum

Národný projekt

**VZDELÁVANÍM PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV
K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH RÓMSKYCH KOMUNÍT**

PaedDr. Jana Čubirková

**Opakujeme na Testovanie 9 – 7.časť
Cvičenia zo slovenského jazyka, 9.ročník
(pracovné listy)**

2014

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum,
Ševčenkova 11, 850 01 Bratislava

Autor UZ: PaedDr. Jana Čubirková

Kontakt na autora UZ: cubirkovajana@gmail.com

Názov: Cvičenia zo slovenského
jazyka,9.ročník

Rok vytvorenia: 2014

Oponentský posudok vypracoval: Mgr. Peter Kimák-Fejko

ISBN 978-80-565-0516-8

Tento učebný zdroj bol vytvorený z prostriedkov projektu Vzdelávaním pedagogických zamestnancov k inklúzii marginalizovaných rómskych komunít. Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov Európskej únie.

Text neprešiel štylistickou ani grafickou úpravou.

Obsah

Pracovný list č.1: Opakovanie literatúry – Drotári, drotári	Chyba! Záložka nie je definovaná.
Pracovný list č.2:Opakovanie literatúry - Báseň na obranu detí	7
Pracovný list č.3: Opakovanie literatúry - Búrka	9
Pracovný list č.4: Opakovanie literatúry - Pieseň o vlasti.....	11
Pracovný list č.5: Opakovanie literatúry - Leto.....	14
Pracovný list č.6: Opakovanie literatúry - Jesenná láska	17
Zoznam bibliografických odkazov	20

Pracovný list č.1: Opakovanie literatúry – Drotári, drotári

Prečítajte si nasledujúcu ukážku:

Drotári, drotári

Drotári, drotári
ako divé husi,
po tom širom svete
potíkať sa musí.

„Povedzže mi, povedz,
ktorými chodníčky?“
„A ja ti nepoviem,
Plakala bys vždycky.“

Kapsu si ustelie,
vrecom sa prikryje,
ešte sa mu, ešte
o frajerke snije.

„Povedzže mi, povedz,
ktorými _____?“
„A ja ti nepoviem,
Išla bys _____.“

„Povedzže mi, povedz,
ktorou cestou pôjdeš?“
„A ja ti nepoviem,
lebo plakať budeš.“

Drotári, drotári
ako divé husi,
po tom širom svete
Potíkať sa musí.

1. Ktoré tvrdenie o nasledujúcej básni je pravdivé?

- A/ Báseň Drotári, drotári je sonet.
- B/ Báseň Drotári, drotári je óda.
- C/ Báseň Drotári, drotári je slovenská ľudová balada.
- D/ Báseň Drotári, drotári patrí do reflexívnej lyriky.

2. Čo je balada?

- A/ Balada je epická báseň, má smutný a pochmúrny dej a má tragický koniec.
- B/ Balada je lyrická báseň, má smutný a pochmúrny dej a má tragický koniec.
- C/ Balada je lyrická báseň, má smutný a pochmúrny dej a má šťastný koniec.
- D/ Balada je epická báseň a rieši spoločenské problémy.

3. Aké balady poznáme?

- A/ ľudové, umelé, sociálne
- B/ ľudové, umelé, spoločenské
- C/ ľudové, umelé, prírodné
- D/ umelé, reflexívne, spoločenské

4. Aká je ľudová balada?

- A/ Ľudová balada má svojho konkrétneho autora.
- B/ Ľudová balada nemá svojho konkrétneho autora.
- C/ Ľudová balada je o bohatých ľuďoch.
- D/ Ľudová balada je o poddaných.

5. Aká je umelá balada?

- A/ Umelá balada je autorská balada a má svojho konkrétneho autora.
- B/ Umelá balada nemá svojho konkrétneho autora.
- C/ Umelá balada je o deťoch.
- D/ Umelá balada je o rodine.

6. Aká je sociálna balada?

- A/ Sociálna balada rieši sociálne problémy ľudí, napr.: vojna, hlad, bieda, chudoba, choroby.
- B/ Sociálna balada rieši konflikty v rodine.
- C/ Sociálna balada rieši hádky v rodine.
- D/ Sociálna balada rieši výchovu a vzdelanie detí.

7. Ktoré tvrdenie o nasledujúcej balade je nepravdivé?

- A/ Drotári sa potlkajú šírym svetom.
- B/ Drotárom sa na ich dlhej ceste svetom sníva aj o ich frajerkách.
- C/ Drotári povedia svojim frajerkám, ktorou cestou pôjdu.
- D/ Drotári nepovedia svojim frajerkám, ktorou cestou pôjdu.

8. Drotári, drotári ako divé husi je:

- A/ personifikácia
- B/ metafora
- C/ metonymia
- D/ prirovnanie

9. V ktorom slove chýba apostrof?

- A/ potlíkať
- B/ bys
- C/ povedzže mi
- D/ drotári

10. „Povedzže mi, povedz, ktorou cestou pôjdeš?“ je:

- A/ básnická – rečnícka otázka
- B/ prirovnanie
- C/ zdobnenina
- D/ epiteton

11. V balade Drotári, drotári je:

- A/ združený rým
- B/ obkročný rým
- C/ striedavý rým
- D/ prerývaný rým

12. Slovo chodníčky je:

- A/ epiteton
- B/ metafora
- C/ prirovnanie
- D/ zdobnenina

13. V ktorej z možností sú slová, ktoré treba dosadiť na zvýraznené miesta v balade v uvedenom poradí?

- A/ horami, za nami
- B/ cestami, za nimi
- C/ riekami, za ním
- D/ mestami, za vami

Pracovný list č.2: Opakovanie literatúry – Báseň na obranu detí

Prečítajte si nasledujúcu ukážku:

Lubomír Feldek: Báseň na obranu detí

Básnik si ráno dlhú chvíľu kráti
pozorovaním.
Vidí – v električke
elegantne sa vezú byrokrati,
nič v ruke,
či len čosi tenučičké.

Zrazu však koho v dave neuzrieme –
otrokov!
Ako?
Veď už neboli!
Sú zas.
A idú.
Každý vlečie bremä –
kráčajú naše deti do školy.

Ó, toho, čo si myslí,
že je možné zmúdriť
tým večným prenášaním múdrych kníh,
by mali každou múdrou knihou po gebuli udriet' –
nech potom povie nám,
či zmúdrel z nich!

Voľný čas berieme im z ruky,
akoby to bola
puška
a vraždou sa nám zdá byť
každé detské pestvo!
Sprisahali sa rodina a škola,
že nenápadne vezmú
deťom
celé detstvo.

1. **Z ukážky vyplýva, že:**

- A/ deti chodia radi do školy.
- B/ deti zaspali do školy.
- C/ škola a rodina vezmú deťom celé detstvo.
- D/ deti radi čítajú múdre knihy.

2. **V básni sa nachádza:**

- A/ voľný verš
- B/ sylabický veršový systém
- C/ rovnaký počet veršov v strofách
- D/ združený rým

3. **Slovné spojenie múdrych kníh je:**

- A/ epiteton
- B/ prirovnanie
- C/ personifikácia
- D/ zdobnenina

4. **Slovo po gebuli je:**
- A/ hovorové slovo
  - B/ slangové slovo
  - C/ nové slovo – neologizmus
  - D/ zastarané slovo
5. **Ktoré tvrdenie vyplýva z básne?**
- A/ Otroci sú učitelia.
  - B/ Otroci sú rodičia.
  - C/ Otrokom je škola.
  - D/ Otroci sú naše deti, ktoré kráčajú do školy.
6. **Slovo tenučičké je:**
- A/ zjemňujúce slovo
  - B/ slangové slovo
  - C/ nové slovo – neologizmus
  - D/ zastarané slovo
7. **V ktorej možnosti sa nachádza metafora?**
- A/ kráčajú naše deti do školy
  - B/ voľný čas berieme im z ruky
  - C/ zrazu však koho v dave neuzrieme
  - D/ básnik si ráno dlhú chvíľu kráti pozorovaním
8. **Voľný čas berieme im z ruky, akoby to bola puška, je:**
- A/ personifikácia
  - B/ prirovnanie
  - C/ epiteton
  - D/ básnická – rečnícka otázka

Pracovný list č.3: Opakovanie literatúry – Búrka

Prečítajte si nasledujúcu ukážku:

Vojtech Mihálik: Búrka

Dnes už som spal, keď zo sna zas
ma bitie víchra zburcovalo.
Ach, ako dávno sa to stalo!
Ako len rýchlo letí čas!

Deň bez dychu a zachvenia.
Hore na nebi v modrom člne
kolísali sa mračná plné
elektrického jačmeňa.

A my šťastní a veselí
behali sme si po svedomí
a jak dva mladé, zvučné stromy
zrak o zrak sme si opreli.

Ach, aká krv tu cvendžala!
Čo všetko sa nám v tvárach stretlo,
kým z hĺbky slnka pili svetlo
jak z medeného metála.

Ohňom sa liala vzdušná meď.
No zrazu víchor, hurtujúci
najprv len kdesi dolu v srdci,
v nebeských mlynoch začal mlieť.

Blesky im šľahli do kolies,
až pretrhli sa vrecia mračien
a zosypal sa na nás jačmeň
z oblohy ako vodný les.

Papradie vzrástlo z našich rias,
kým ako sivé živé bralo
nebo nám na tvár bubnovalo.
Ach, ako dávno sa to stalo!
Ako len rýchlo letí čas!

1. Uvedená ukážka je:

- A/ epická báseň
- B/ lyrická báseň
- C/ ľudová pieseň
- D/ sociálna balada

2. Lyrická báseň je:

- A/ báseň, ktorá nemá dej a autor v nej vyjadruje svoje zážitky.
- B/ báseň, ktorá má dej a autor v nej vyjadruje svoje zážitky.
- C/ báseň, ktorá nemá dej a autor v nej vyjadruje svoje myšlienky, pocity a nálady.
- D/ báseň, ktorá má dej a autor v nej vyjadruje svoje myšlienky, pocity a nálady.

3. V básni je:

- A/ obkročný rým
- B/ striedavý rým
- C/ prerývaný rým
- D/ združený rým

4. Slovné spojenie čas letí, je:

- A/ personifikácia
- B/ zdobnenina
- C/ metafora
- D/ prirovnanie

5. Slovné spojenie behali sme si po svedomí, je:

- A/ metafora
- B/ personifikácia
- C/ prirovnanie
- D/ epiteton

6. V ktorej z možností sa nachádza prirovnanie?

- A/ bitie víchra ma zburcovalo
- B/ a jak dva mladé, zvučné stromy zrak o zrak sme si opreli
- C/ hore na nebi v modrom člne
- D/ ach, aká krv tu cvendžala

7. V ktorej z možností sú správne určené básnické umelecké prostriedky?

**pretrhli sa vrecia mračien – a zosypal sa na nás jačmeň z oblohy ako vodný les –
v nebeských mlynoch**

- A/ metafora – prirovnanie – epiteton
- B/ personifikácia – epiteton – metafora
- C/ metafora – prirovnanie – metafora
- D/ epiteton- personifikácia - epiteton

Pracovní list č.4: Opakovanie literatúry – Pieseň o vlasti

Prečítajte si nasledujúcu ukážku:

Jaroslav Rezník: Pieseň o vlasti

Kde horou tečie potok čistý
a šepká tráve, ako rásť,
kde vietor hladí stromom listy –
je tvoj diel zeme, tvoja vlasť.

Kde chodil dedo v stopách predkov
siať zrno, tiché zvery pásť,
kde chlieb tvoj vonia čerstvou striedkou –
je tvoj diel zeme, tvoja vlasť.

Kde zem raz tvojím hrobom vzklíči
A vnuci prídu vence klásť,
Kde hrozno dužnie vo viniči –
Je tvoj diel zeme, tvoja vlasť.

Kde z piesne nikdy neubúda,
Kde kvetmi kvitne každá stráň,
Je tvoj diel zeme, tvoja hruda –
Tak si ju chráň, tak si ju chráň!

1. Uvedená ukážka je:

- A/ lyrická báseň
- B/ epická báseň
- C/ pieseň
- D/ umelá – autorská balada

2. Z ukážky vyplýva, že:

- A/ musíme chrániť životné prostredie.
- B/ musíme chodiť často do prírody.
- C/ musíme chrániť svoju vlasť.
- D/ musíme sa viac starať o polia.

3. Slovné spojenie v piesni je tvoj diel zeme, tvoja vlasť, je:

- A/ prirovnanie
- B/ refrén
- C/ personifikácia
- D/ epiteton

4. Slovné spojenie potok čistý šepká tráve, ako rásť, je:

- A/ metafora
- B/ epiteton
- C/ prirovnanie
- D/ personifikácia

5. Slovné spojenie vietor hladí stromom listy, je:

- A/ personifikácia
- B/ metonymia
- C/ epiteton
- D/ prirovnanie

6. V uvedenej ukážke sa nachádza:

- A/ obkročný rým
- B/ prerývaný rým
- C/ striedavý rým
- D/ združený rým

7. Slovné spojenie potok čistý je:

- A/ prirovnanie
- B/ epiteton
- C/ metafora
- D/ personifikácia

8. Napište čo najviac slov (podstatných mien), ktoré vás napadnú, keď vyslovíme slovné spojenie moja vlasť:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Utvorte na slovo vlasť:

A/ 2 metafory - .....

.....

B/ 2 personifikácie - .....

.....

C/ 2 epitetá - .....

.....

D/ 2 prirovnania - .....

.....

Pracovný list č.5: Opakovanie literatúry – Leto

Prečítajte si nasledujúcu ukážku:

Maša Haľamová: Leto

V agátoch západ zhasol,
do vlasov sprýchla vôňa líp.
Tep zeme vniká do lona,
pod' ohne zapáliť!

V odlesku strieborných vln
na dlani chvie sa divý mak.
Do očí napadalo hviezd.
Och, pod' sa podívať.

Tiché svetlo sa blíži
v malej svätojánskej muške.
Pod' ustlať roztúlaným snom
v materinej dúške.

1. Uvedená ukážka patrí do:

- A/ ľúbostnej lyriky
- B/ reflexívnej lyriky
- C/ spoločenskej lyriky
- D/ prírodnej lyriky

2. Prírodná lyrika:

- A/ vznikla pod silným vplyvom prírody.
- B/ opisuje znečistenie životného prostredia.
- C/ opisuje spoločenské problémy.
- D/ opisuje lásku k žene,

3. Do očí napadalo hviezd je:

- A/ metafora
- B/ epiteton
- C/ personifikácia
- D/ prirovnanie

4. Pod' ustlat' roztúlaným snom je:

- A/ metafora
- B/ personifikácia
- C/ epiteton
- D/ prirovnanie

5. Muške je:

- A/ prirovnanie
- B/ zdobnenina
- C/ personifikácia
- D/ metafora

6. Do vlasov sprchla vôňa líp je:

- A/ personifikácia
- B/ prirovnanie
- C/ epiteton
- D/ metafora

7. V uvedenej ukážke sa nachádza:

- A/ prerývaný rým
- B/ obkročný rým
- C/ striedavý rým
- D/ združený rým

8. V odlesku strieborných vln je:

- A/ metafora
- B/ zdobnenina
- C/ epiteton
- D/ prirovnanie

9. Napíšte čo najviac slov (podstatných mien), ktoré vás napadnú, keď vyslovíme slovo leto:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Utvorte na slovo leto:

A/ 2 metafory - .....

.....

B/ 2 personifikácie - .....

.....

C/ 2 epitetá - .....

.....

D/ 2 prirovnania - .....

.....

Pracovný list č.6: Opakovanie literatúry – Jesenná láska

Prečítajte si nasledujúcu ukážku:

Miroslav Válek: Jesenná láska

Láska je strašne bohatá, láska, tá všetko sľúbi,
no ten, čo ľúbil, sklamal sa a ten, čo sklamal, ľúbi.
Prach dlhých, smutných letných dní na staré lístie padá,
poznala príliš neskoro, ako ho mala rada.

Tak každoročne v jeseni svetlá sa tratia z duše
a človek, koník túlavý, od srdca k srdcu kluše
a pre každé chce zomierať, žiť nechce pre nijaké,
chcel by mať jedno pre seba, je mu jedno aké.
Možno, že iba obrázok a možno tónu iba.

No pred cieľom sa zastaví: Komu zas srdce chýba?
Zo všetkých mojich obrázkov mámový ošial' stúpa,
bola to láska? Sklamanie? Aj láska bola hlúpa,
veď chcela všetko naraz mať a všetko naraz stráca.

Koľko ráz v noci májovej hľadeli do mesiaca,
no máj im málo šťastia dal a krátke bolo leto.
Len jeseň, tá vie o všetkom, a jeseň nepovie to.
Šla zima dolu údolím a niesla odkaz máju:
túžieval, čakal, dočkal sa, odišla, nepozná ju.

Láska je strašne bohatá, láska, tá všetko sľúbi,
no ten, čo ľúbil, sklamal sa a ten, čo sklamal, ľúbi.
Prach dlhých, smutných letných dní na staré lístie padá,
poznala príliš neskoro, ako ho mala rada.

1. Z uvedenej ukážky vyplýva, že:

- A/ láska je neoddeliteľná súčasť života.
- B/ láska nie je dôležitá v živote človeka.
- C/ láska len ľuďom ubližuje.
- D/ láska je pekná len v lete.

2. Niektoré verše sa v básni opakujú. Ako sa nazýva tento jav?

- A/ prirovnanie
- B/ voľný verš
- C/ refrén
- D/ sylabický veršový systém

3. **Vo štvrtej strofe autor spomína v súvislosti s láskou istý prírodný jav. O aký prírodný jav ide?**
- A/ spln mesiaca
  - B/ tuhá zima
  - C/ štyri ročné obdobia
  - D/ májové horúčavy
4. **A človek, koník túlavý, od srdca k srdcu kluše je:**
- A/ metafora
  - B/ prirovnanie
  - C/ metonymia
  - D/ personifikácia
5. **Komu zas srdce chýba? je:**
- A/ básnická – rečnícka otázka
  - B/ personifikácia
  - C/ prirovnanie
  - D/ metafora
6. **V ktorej z možností sa nachádza personifikácia?**
- A/ No pred cieľom sa zastaví
  - B/ a krátke bolo leto
  - C/ poznala príliš neskoro, ako ho mala rada
  - D/ a jeseň nepovie to
7. **Slovo koník je:**
- A/ personifikácia
  - B/ prirovnanie
  - C/ zdobenina
  - D/ epiteton

8. Napište čo najviac slov (podstatných mien), ktoré vás napadnú, keď vyslovíme slovo láska:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Utvorte na slovo láska:

A/ 2 metafory - .....

B/ 2 personifikácie - .....

C/ 2 epitetá - .....

D/ 2 prirovnania - .....

Zoznam bibliografických odkazov

1. FELDEK, L. (1986) *Slovák na Mesiaci*. Prvé vydanie, 1986
2. Kol. aut. (2000) *Literatúra pre 8. a 9. ročník základných škôl*. Osme vydanie, 2000, ISBN: 80-08-03075-5
3. Kol. aut. (1975) *Teória literatúry pre gymnáziá a stredné odborné školy*. Prvé vydanie, 1975
4. MIHÁLIK, V. (1976) *Najmilšie verše*. Prvé vydanie, 1976
5. PETRÍKOVÁ, D. (2011) *Literárna výchova pre 7. ročník základných škôl*. Prvé vydanie, 2011, ISBN: 978-80-89431-17-5
6. PETRÍKOVÁ, D. (2011) *Literárna výchova pre 8. ročník základných škôl*. Prvé vydanie, 2011, ISBN: 978-80-8042-625-5

Internetové zdroje a zdroje obrázkov:

https://www.google.sk/search?q=vlast'&rlz=1C2PRFE_enSK571SK571&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ei=IiF5U7O4CI7g7QbJj4GoDA&ved=0CAYQ_AUoAQ&biw

https://www.google.sk/search?q=leto&rlz=1C2PRFE_enSK571SK571&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ei=4m96U7CCFsiP7Abc94GACA&ved=0CAYQ_AUoAQ&b

https://www.google.sk/search?q=láska&rlz=1C2PRFE_enSK571SK571&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ei=yHp6U4b5Gc3X7Ab11YCgBw&ved=0CAYQ_AUoAQ&biw